

Dosarul nr. 2ra-223/23
2-21078593-01-2ra-07022023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: E. Badan-Melnic)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Panov, I. Țurcan, O. Cojocaru)

ÎNCHEIERE

03 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Ion Malanciuc
Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului declarat de Sergiu Nicolai, reprezentat de avocatul Maxim Chișca,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Lilia Nicolai împotriva lui Sergiu Nicolai, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Botanica, mun. Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copilului minor,

împotriva deciziei din 15 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Sergiu Nicolai, reprezentat de avocatul Maxim Chișca și s-a menținut hotărârea din 03 februarie 2022 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru,

a c o n s t a t a t :

La data de 21 mai 2021, Lilia Nicolai a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Sergiu Nicolai cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copilului minor xxxxx, cu mama (f.d. 4-5).

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamanta Lilia Nicolai a indicat că la 31 mai 1997 a încheiat căsătoria cu Sergiu Nicolai. Căsătoria fiind înregistrată la OSC Botanica mun. Chișinău în registrul actelor de stare civilă cu nr. 315, iar din căsătorie au un copil minor xxxxx născută la xxxxx.

A menționat că după încheierea căsătoriei a domiciliat la adresa str. xxxxx, s. xxxxx, com. xxxxx, mun. Chișinău, însă actualmente, de câțiva ani, este plecată peste hotarele țării.

În opinia reclamantei căsătoria cu pârâtul Sergiu Nicolai a eșuat din cauza că foarte des nu găseau soluții comune pentru rezolvarea problemelor familiale de diferit gen, iar din acest considerent permanent apăreau disensiuni.

Reclamanta a precizat că încercările de a soluționa neînțelegerile pe cale amiabilă nu s-au soldat cu rezultat pozitiv.

Lilia Nicolai a susținut că familia s-a destrămat și nu domiciliază împreună cu pârâtul de câțiva ani. În viziunea reclamantei, nu există disensiuni cu privire la determinarea domiciliului copilului minor care, conform înțelegerii comune, va domicilia cu mama. Între soți ar fi fost realizată o înțelegere verbală cu privire la întreținerea copilului și participarea tatălui la acest proces, precum și la educația copilului.

Reclamanta a afirmat că are posibilitate financiară să asigure copilului o dezvoltare fizică și intelectuală normală. Totodată, reclamanta a notat că de o perioadă îndelungată copilul se află cu aceasta și este foarte atașat, dar menține relațiile cu tatăl său, iar acest fapt va fi în interesele minorului.

Prin urmare, Lilia Nicolai a solicitat desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copilului minor xxxx, cu ea, ca mamă.

Prin hotărârea din 03 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis integral acțiunea civilă înaintată de Lilia Nicolai împotriva lui Sergiu Nicolai, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Botanica, mun. Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copilului. S-a desfășurat căsătoria încheiată între Sergiu Nicolai, născut la xxxxx și Nicolai Lilia, născută la xxxxx, încheiată în data de 31 mai 1997, trecută în Registrul de stare civilă cu nr. 315, înregistrată la OSC sect. Botanica, municipiul Chișinău. Pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei se încasează taxa de stat din contul ambilor soți în mărime egală în beneficiul statului. S-a stabilit domiciliul copilului minor xxxxx, născută la xxxxx, la domiciliul mamei sale Lilia Nicolai (f.d. 47, 53-59).

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 01 martie 2022, Sergiu Nicolai, reprezentat de avocatul Maxim Chișca, a declarat apel nemotivat, iar la 05 iulie 2022 a depus motivarea apelului, solicitând casarea hotărârii din 03 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea admiterii solicitării privind stabilirea domiciliului copilului minor xxxxx, născută la xxxxx, la domiciliul mamei sale Lilia Nicolai, cu adoptarea unei noi hotărâri de respingere a acestei solicitări (f.d. 52, 68-70).

Prin decizia din 15 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost respins din lipsă de temeii, apelul declarat de Sergiu Nicolai, reprezentat de avocatul Maxim Chișca. S-a menținut hotărârea din 03 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 83, 84-89).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că prima instanță în mod întemeiat a admis solicitarea reclamantei privind determinarea domiciliului copilului minor, determinând domiciliul copilului minor xxxxx, născută în data de xxxxx, la domiciliul mamei sale Lilia Nicolai.

Instanța de apel a notat că de doi ani reclamanta este plecată peste hotarele țării împreună cu copilul minor xxxxx, născută în data de xxxxx.

Totodată, instanța de apel a reținut că părțile nu s-au înțeles asupra stabilirii locuinței minorei, pe viitor, după pronunțarea divorțului, fiecare dintre aceștia dorind ca copilul să locuiască cu el. Astfel, instanța de apel a relevat că din probele administrate nu reiese faptul că vreunul dintre soții Nicolai ar avea un comportament nepotrivit cu fiica minoră, în vârstă de xxxxx ani.

În context, Curtea de Apel Chișinău a menționat că soluționând problema

stabilirii domiciliului copilului minor, instanța are obligația de a asigura copilului protecția și îngrijirea necesară în vederea asigurării bunăstării sale, ținând seama de drepturile și obligațiile părinților săi, ale reprezentanților legali sau a altor persoane cărora le-a fost încredințat în mod legal și în acest scop va lua măsurile corespunzătoare.

Prin urmare, instanța de apel a conchis că ambii părinți sunt gata să-și asume responsabilitatea de a avea grijă de copil. Iar, instanței îi revine sarcina de a stabili acel interes superior al copilului, care ar înclina balanța justiției către mamă sau către tată.

Instanța de apel a susținut că interesul superior al copilului este singurul criteriu după care instanța se călăuzește pentru a decide cu privire la exercitarea drepturilor părintești. Pentru a-l determina trebuie să se țină seama de întregul complex de împrejurări menite să asigure copiilor o dezvoltare fizică, morală și intelectuală armonioasă, interesând nu numai posibilitățile materiale ale părinților ci și vârsta copiilor, comportarea părinților înainte de separare, gradul de atașament și preocupare pe care l-au manifestat față de copii, precum și legăturile afective ce s-au stabilit între părinți și copii, între copii și alți membri ai familiei extinse.

Astfel, instanța de apel a concluzionat că tatăl și mama sunt figuri importante de atașament, care au rol decisiv în dezvoltarea emoțională și socială a copilului, atât timp cât calitatea interacțiunii lor va condiționa calitatea relațiilor sociale. Interesul superior al copilului reclamă menținerea acestuia cât mai mult timp într-un mediu familial normal și echilibrat în prezența ambilor părinți pentru că riscul ruperii echilibrului sufletesc al acestuia este foarte mare odată cu încredințarea sa unuia sau altuia dintre părinți. De aceea, după separarea părinților menținerea și încurajarea relației copilului cu părintele cu care minorul nu locuiește în mod statornic, devine vitală pentru dezvoltarea sa morală normală. Interesul superior al copilului, în general, este legat de posibilitatea de a putea accesa nelimitat pe ambii părinți pentru a putea dezvolta relații echilibrate și armonioase cu ambii părinți. Relațiile personale trebuie să se realizeze neîngrădit, restrângerea acestora fiind necesară numai în condiții deosebite pentru protejarea copilului.

La fel, instanța de apel a indicat că având în vedere interesul copilului de a se dezvolta într-un mediu sigur, sănătos și care să le confere stabilitate, precum și ținând cont de vârsta fragedă a copilului minor xxxxx, rezultă că interesul copilului xxxxx, este ca ea să fie crescută, îngrijită, educată și protejată de către mamă, cel puțin până la vârsta când copilul va putea decide cu cine din părinți să locuiască în continuare.

Astfel, instanța de apel a reținut că în condițiile în care nu există semne ale unui abuz asupra copilului din partea vreunui dintre părinți sau al dezinteresului față de acesta, părinții fiind deopotrivă implicați în creșterea și îngrijirea copilului, instanța arată că pentru stabilirea locuinței minorei xxxxx, va trebui aplicat standardul „aproximării”, dezvoltat în doctrina internațională de specialitate, potrivit căruia pentru rezolvarea disputei părinților cu privire la stabilirea locuinței minorilor de vârstă mică, se va da prevalență sentimentului de atașament securizat pe care îl presupune legătura naturală dintre mamă și copii, fiind dovedit din punct de vedere psihologic, că minorii aflați în primii ani de viață, dezvoltă un grad de anxietate mai accentuat prin despărțirea de mama lor, ceea ce le-ar dezvolta o traumă suplimentară,

pe care ar trebui să o gestioneze, fapt aproape imposibil pentru un copil în vârstă de 10 ani deja confrunțați cu destrămarea familiei în care s-a născut.

Totodată, instanța de apel a reținut ca fiind corecte constatările instanței de fond privind exprimarea disponibilității reclamantei de a formula solicitarea de stabilire a domiciliului copilului minor cu ea în condițiile în care tatăl copilului s-a opus, fiind lipsă o solicitare din nume propriu a tatălui ca fiica să locuiască cu el. S-a reținut și concluzia instanței de fond că despărțirea copilului de mamă, cu care a conviețuit timp îndelungat și are un atașament sporit față de aceasta, ar fi o schimbare esențială și care ar putea să afecteze emoțional copilul minor în sens peiorativ, ceea ce contravine principiului interesului superior al copilului.

În aceste circumstanțe instanța de apel a susținut soluția instanței de fond privind stabilirea domiciliului copilului xxxxx anume cu mama Lilia Nicolai, având în vedere că copilul locuiește cu mama sa, are o vârstă fragedă și ținând cont de necesitățile sale de ordin fizic, moral, afectiv, dar și posibilitățile mamei de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală a copilului.

În final, instanța de apel a concluzionat că contrar prevederilor articolelor 118 și 121 din Codul de procedură civilă, Sergiu Nicolai, în fața primei instanțe nu a adus careva probe în susținerea poziției sale și prin urmare instanța de fond întemeiat a aplicat normele legale relevante la circumstanțele speței și a admis acțiunea. În plus, Sergiu Nicolai, utilizând calea de atac nu a prezentat în instanța de apel probe, pe care nu a avut posibilitatea să le prezinte instanței de fond și care ar fi de natură să răstoarne concluziile expuse în hotărârea contestată.

La 16 ianuarie 2023, Sergiu Nicolai, reprezentat de avocatul Maxim Chișca, a declarat recurs împotriva deciziei din 15 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, în partea aditerii solicitării privind stabilirea domiciliului copilului minor xxxxx, născută la xxxxx, la domiciliul mamei sale Lilia Nicolai, cu adoptarea unei noi hotărâri de respingere acestei solicitări (f.d. 95-100).

În motivarea recursului, recurentul și-a manifestat dezacordul cu decizia instanței de apel, reiterând circumstanțele de fapt și de drept invocate în cererea de apel.

Suplimentar recurentul a invocat că la baza adoptării actului judecătoresc contestat se statuează o apreciere arbitrară pe către instanța de apel a probelor și circumstanțelor relevante speței, concluziile enunțate de către acestea întru argumentarea raționamentului, în partea respingerii apelului, s-a rezultat cu examinarea superficială.

Recurentul a menționat că copilul minor xxxxx, mai bine de 2 ani se află peste hotarele Republicii Moldova, fiind plecată împreună cu reclamanta, ceea ce face imposibil valorificarea dreptului pretins, și anume contactul dintre părinte și copil, unde prin acțiunile de sfidare/împiedicare a reclamantei în partea pârâtului, Sergiu Nicolai, ultimul nu poate să-și vadă copilul minor xxxxx.

Mai mult, recurentul a susținut că la posibilele convorbiri telefonice cu minora, în planul discuției se statuează careva blocaje, lipsa expunerii consecutive, observând aceste aspecte, de către tatăl acesteia, s-a solicitat de nenumărate ori explicații pe marginea piedicilor care duc la destrămarea legăturii afective dintre

minoră și Sergiu Nicolai unde, la baza neconformării acesteia, se statuează, nu tocmai tendința îndreptată spre respectarea drepturilor copilului, interesului acestuia, ci ostilitatea relațiilor dintre Lilia Nicolai și Sergiu Nicolai, deoarece ura pe care aceasta o manifestă față de tatăl copilului minor, a depășit cu mult interesul superior al copilului.

La data de 08 februarie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Liliei Nicolai și Direcției pentru protecția drepturilor copilului sectorul Botanica, mun. Chișinău pentru notificare copia recursului, explicându-le dreptul de a depune referință (f.d. 112).

Prin referința depusă la 24 februarie 2023 Direcția pentru protecția drepturilor copilului sectorul Botanica, mun. Chișinău a solicitat instanței ca la pronunțarea hotărârii să se țină cont în exclusivitate de interesul superior al copilului minor (f.d. 118).

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, din actele cauzei rezultă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată public la 15 septembrie 2022.

Conform extrasului din poșta electronică a Curții de Apel Chișinău, anexat la actele cauzei, decizia motivată din 15 septembrie 2022 a fost notificată avocatului recurentului prin intermediul poștei electronice la 14 noiembrie 2022 (f.d. 90).

Respectiv, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de Sergiu Nicolai, reprezentat de avocatul Maxim Chișca a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la

data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (Golder împotriva Regatului Unit, p. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 §1 (a se vedea Helmers împotriva Suediei 09 octombrie 1991, p. 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a

Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Sergiu Nicolai, reprezentat de avocatul Maxim Chișca, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (1), (2), art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art.440 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Sergiu Nicolai, reprezentat de avocatul Maxim Chișca.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă